

Účast laických přísedících v pracovněprávních sporech: česká a německá právní tradice v historickém kontextu¹

Participation of Lay Judges in Labour Disputes: Czech and German Legal Traditions in Historical Context

Renata Špatenková

Abstract: *The historical development of lay judges represents a distinctive chapter in the history of the judiciary, reflecting legal and institutional changes as well as broader political and ideological trends. For decades, it was a characteristic feature of the decision-making in labour law disputes in both the Czech Republic and the Federal Republic of Germany, symbolising an effort to involve practitioners in the judicial process – individuals bringing both life experience and professional expertise from the world of work. While Germany has preserved and further developed the model of honorary judges, the Czech Republic has abolished it. This paper examines the historical evolution, legal foundations, and changing significance of lay participation in labour courts from a comparative perspective and asks whether their abolition in the Czech Republic signals a retreat from values historically embodied by this institution – namely, connecting the judiciary with society, emphasising practical experience, and protecting socially disadvantaged litigants.*

Key Words: *Labour Law; Civil Judiciary; Labour Court System; Lay Judges and Their Historical Development; Labour Dispute; People's Judges; Honorary Judges; Federal Republic of Germany; the Czech Republic.*

Abstrakt: *Historický vývoj institutu laických přísedících představuje specifickou kapitolu dějin soudnictví, odrážející právní i institucionální změny a širší politické a ideologické tendence. Po desetiletí byl charakteristickým prvkem rozhodování v pracovněprávních sporech v České republice i Spolkové republice Německo, symbolizujícím snahu zapojit do soudního rozhodování zástupce praxe – osoby s životními i profesními zkušenostmi ze svě-*

¹ Příspěvek byl zpracován v rámci řešení interního projektu Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni č. SGS-2023-012 s názvem „Právo v běhu času 4“.

ta práce. Zatímco Německo model čestných soudců zachovalo a rozvíjí, Česká republika jej zrušila. Příspěvek sleduje historický vývoj, právní zakotvení a proměny významu účasti laických přísedících v pracovním soudnictví v komparativní perspektivě a klade si otázku, zda jejich zrušení nepředstavuje rezignaci na propojení justice se společností, důraz na praktickou zkušenost a ochranu sociálně slabších účastníků sporu.

Klíčová slova: Pracovní právo; civilní soudnictví; systém pracovních soudů; přísedící a jejich historický vývoj; pracovní spor; soudci z lidu; čestní soudci; Spolková republika Německo; Česká republika.

Úvod

Účast laických přísedících na rozhodování soudních sporů představuje významný prvek právních systémů, které usilují o otevřenost, důvěru veřejnosti a zakotvení spravedlnosti nejen v právních normách, ale i v životní realitě. Zvláště v oblasti pracovního práva, jež je citlivá na sociální kontext a vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, se tento prvek dlouhodobě jeví jako smysluplný, což dokládá i jeho obliba v rámci Evropy.² Ačkoliv se v českém právním prostředí stal institut přísedících tradiční součástí rozhodování pracovněprávních sporů,³ s účinností od 1. ledna 2025 došlo k jeho zrušení.⁴ V Německu, naopak, institut *Ehrenamtlicher Richter*, tedy tzv. čestných soudců, nejen dodnes přetrvával, ale stal se integrální a funkční součástí systému pracovního soudnictví, kde zaujímá významné postavení.⁵ Tento kontrast vybízí k hlubšímu srovnání.

Zatímco německý model laické participace zůstává stabilní a dlouhodobě osvědčenou součástí pracovního soudnictví, český zákonodárce

² Laičtí přísedící se účastní na rozhodování o pracovněprávních věcech například v Rakousku, v Německu, ve Velké Británii, na Slovensku, ve Slovinsku, v Portugalsku, ve Španělsku, v Itálii nebo ve Francii.

³ Srovnej například historický exkurz k fungování pracovních soudů za první republiky v TOMŠEJ, J. K postavení přísedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 96. ISBN 978-80-7676-875-8.

⁴ Zákonem č. 319/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, došlo ke značnému omezení institutu laických přísedících v civilním i trestním soudnictví. V pracovněprávních sporech s účinností od 1. 1. 2025 prvek laických přísedících zcela vymizel.

⁵ BADER, P. § 20 Berufung der ehrenamtlichen Richter. In: P. BADER, M. CREUTZFELDT a H.-W. FRIEDRICH. *ArbGG: Kommentar zum Arbeitsgerichtsgesetz*. 5. Aufl. Köln: Luchterland, 2008, s. 280. ISBN 978-3-472-07011-5.

zvolil opačnou cestu, jejíž legislativní proces byl provázen nemalou kontroverzí. Plánované zrušení institutu přísedících v České republice vyvolalo rozsáhlou odbornou diskusi a narazilo i na politický odpor, kdy prezident Petr Pavel předložený návrh úpravy zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (dále jen „ZSS“), vetoval. Prezident Petr Pavel, mimo jiné, uvedl, že: *„Zrušení laických přísedících v soudních senátech v tak velkém rozsahu, a to i v trestních kauzách na okresních soudech, měla předcházet důkladnější analýza [a že] přijetí tak důležité změny v soudnictví jako jedním z pilířů demokracie měla předcházet podrobná politická debata, tak, aby předloha měla větší oporu i v hlasech opozice.“*⁶ Poslanecká sněmovna však prezidentovo veto přehlasovala.⁷

Kritici přijaté novely ZSS upozorňují, že zrušením účasti laických přísedících jsou oslabeny prvky participace a životní zkušenosti, které přísedící přinášeli do rozhodování. Pro pracovní právo, které se často dotýká zásadních (místy až existenčních) otázek zaměstnanců, může být tento aspekt zvláště palčivý. Novela ZSS byla přijata navzdory vetu prezidenta České republiky i navzdory nepřesvědčivosti argumentace, která zrušení doprovázela.⁸ Stan Boháčik Bittner již před přijetím novely ZSS uvedl, že zrušení institutu přísedících je pouze alibistický politický krok, přinášející řešení nejsnadnější, nikoliv však nejprospěšnější pro kvalitu soudního rozhodování, ani pro posílení důvěry veřejnosti ve spravedlnost soudního systému.⁹ Klára Fraňková po přijetí novely ZSS upozorňuje, že důsledkem zrušení institutu přísedících může být oslabení důvěry občanů v právo, v demokratické instituce státu, a to právě z důvodu nedostateč-

⁶ Pavel vetoval novelu, která by omezila přísedící v rozhodování soudů. In: *Právní prostor* [online]. 2024-09-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/pavel-vetoval-novelu-ktera-omezila-prisedici-v-rozhodovani-soudu>.

⁷ Sněmovna přehlasovala veto prezidenta, přísedící u soudů budou výrazně omezeni. In: *Česká justice* [online]. 2024-10-22 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2024/10/snemovna-prehlasovala-veto-prezidenta-prisedici-u-soudu-budou-vyrazne-omezeni/>.

⁸ K argumentaci obsažené v důvodové zprávě k návrhu změnového zákona (Sněmovní tisk 598/0: Novela zákona o soudech a soudcích – EU. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2023-12-13 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=598&CT1=0>) blíže v MORÁVEK, J. Budoucnost pracovního soudnictví v České republice. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2024, roč. 12, č. 4, s. 75-94 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1339-5467. Dostupné z: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2024/12/4/75-94>.

⁹ BOHAČIK BITTNER, S. Zamyšlení nad budoucností pracovního soudnictví. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Za novelou, před novelou.....* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 95. ISBN 978-80-7676-949-6.

ného uvážení této radikální změny, a poukazuje na skutečnost, že samotní přísedící nerozuměli, proč by měla být jejich funkce zrušena.¹⁰ Praktické i symbolické dopady budou, dle našeho názoru, ještě řadu let předmětem odborné diskuse v právnické obci i mezi širší veřejností.

Cílem tohoto příspěvku je představit a zhodnotit historický vývoj a právní zakotvení a postavení laických přísedících v pracovním soudnictví České republiky a Spolkové republiky Německo. Zvláštní důraz bude kladen na proměny v čase a hodnotové základy obou systémů. Zatímco český právní řád se v posledních letech odklání od laické participace ve prospěch profesionalizace a efektivity, německý model ukazuje, že účast laiků může být stabilní a respektovanou součástí demokratického soudnictví. V historickém kontextu obou států tak lze sledovat dvě odlišné cesty – jednu směřující ke koncentraci odbornosti, druhou ke kombinaci odbornosti a zkušeností z praxe.

Tento příspěvek nezamýšlí poskytnout komplexní historický výklad daného institutu, pokusíme se však nastínit jeho klíčové vývojové momenty a souvislosti, které mají význam pro pochopení jeho současné podoby, směřování a odlišného postavení v českém a německém právním prostředí.

1 Kořeny laické participace v soudnictví na území České republiky

Ačkoli se s pojmem „přísedící“ můžeme setkat již před staletími, a to například ve 14. století v souvislosti se zemskými kmety působícími při zemských soudech,¹¹ nelze jej bez dalšího ztotožnit s významem, jaký tomuto institutu přikládáme v moderním právním státě a jaký budeme tomuto pojmu přikládat v rámci našeho příspěvku. Lze totiž říci, že na samém prapočátku bylo soudnictví vykonáváno vlastně výhradně laiky.¹² Například ve starogermánské společnosti bylo soudnictví vykonáváno lidovým shromážděním, jehož jednání řídila šlechta.¹³ Teprve až s profe-

¹⁰ FRAŇKOVÁ, K. Přínos, nebo přítěž civilního soudnictví? Ohlédnutí se za účastí přísedících při soudním rozhodování. In: *ASPI* [online]. 2025-03-24 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/354531/1/2>.

¹¹ SCHELLE, K. a J. BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2018-03-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/273/1/2>, bod 2.3.1.

¹² KLÍMA, J. *Nejstarší zákony lidstva: Chammurapi a jeho předchůdci*. 1. vyd. Praha: Academia, 1979, s. 183.

¹³ SELTENREICH, R. et al. *Dějiny evropského kontinentálního práva*. 2. dopln. vyd. Praha: Linde, 2004, s. 128. ISBN 80-7201-490-0.

sionalizací soudnictví, tedy s oddělením soudní moci od správních a státních sfér, s kodifikací procesních pravidel a s ustavením nezávislého, právně vzdělaného soudce jako základního subjektu rozhodovacího procesu získává institut přisedících své skutečné kontury. Smyslem moderního pojetí přisedících je doplnit odborný právní pohled soudce o zkušenost a perspektivu laika – člověka, který není součástí profesionální justiční struktury. Pokud však v určitém historickém období soudce sám nebyl v pravém slova smyslu profesionálem, nýbrž byl představitelem státního nebo mocenského aparátu, nelze hovořit o „přisedícím“ jakožto o korektivu či doplňku profesionálního soudního úsudku.

Participaci neprofesionálních osob na rozhodovací činnosti soudů lze vystopovat v době habsburské monarchie, kde se uplatňovaly především porotní soudy v trestních věcech.¹⁴ Až do poloviny 19. století byla justice charakteristická výraznou byrokratizací a nedostatkem transparentnosti, což podkopávalo důvěru ve spravedlivé rozhodování.¹⁵ Proto se zavedení porot v trestních věcech stalo jedním z klíčových požadavků politických programů během protifeudální revoluce a při utváření občanské společnosti.¹⁶ Porotní soudnictví má v tomto ohledu pozoruhodnou a proměnlivou historii – představovalo nejen nástroj větší demokratizace trestního řízení, ale zároveň zrcadlilo napětí mezi ideály občanské participace a snahou státu o kontrolu nad výkonem spravedlnosti.¹⁷

V rámci civilního soudnictví lze uvést, že již v revolučním roce 1848¹⁸ a v následném období příprav nové soudní organizace byla účast laiků na

¹⁴ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v trestním soudnictví v českých zemích. In: *AS-PI* [online]. 2018-03-19 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/244394/1/2>.

¹⁵ PROUZA, D. a M. HÁJEK. Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přisedící ano či ne?. *Trestněprávní revue*. 2010, roč. 9, č. 7, s. 201. ISSN 1213-5313.

¹⁶ ADAMOVÁ, K., B. RIEGROVÁ, P. SKŘEJPKOVÁ, L. SOUKUP a J. ŠOUŠA. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2005, s. 102. ISBN 80-86920-07-0.

¹⁷ Srovnej BALÍK, S. K tradici porotního soudnictví v českých zemích. *Historický obzor*. 1994, roč. 5, č. 1, s. 13-16. ISSN 1210-6097 nebo MOC, P. Porotní soudnictví v českých zemích v 2. polovině 19. století. In: L. VOJÁČEK, P. SALÁK a J. VALDHANS, eds. *Dny práva 2013 – Days of Law 2013: Část VII. Soudy a soudnictví v historickém kontextu* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 2014, s. 192-204 [cit. 2025-07-14]. Acta Universitatis Brunensis: Iuridica, no. 475. ISBN 978-80-210-6814-8. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2013/07_Soudy_a_soudnictvi_v_historickem_kontextu.pdf.

¹⁸ Rok 1848 znamenal důležitý přelom pro vývoj soudnictví. Počal se zde proces vrcholící zejména v období tzv. bachovského absolutismu, tedy v padesátých letech 19. století, kdy se začaly krystalizovat základy moderní soudní soustavy. Více v SCHELLEOVÁ, I. a K.

výkonu soudní moci rovněž vnímána jako jeden z klíčových prvků moderního a demokratického soudnictví.¹⁹ Laická účast byla chápána nejen jako výraz důvěry veřejnosti v soudní instituce, ale také jako prostředek k větší transparentnosti a legitimaci soudního rozhodování v nově se formujícím právním státě.²⁰

Původně se však jednalo pouze o tzv. soudnictví kausální, tedy řízení ve věcech obchodních a horních, a to u sborových soudů první stolice.²¹ Pro tato řízení nebyly zřizovány samostatné soudy, ale pouze specializované senáty těchto soudů, které představovaly druhý organizační článek soustavy řádných soudů (prvním článkem byly okresní soudy). Vedle tří profesionálních soudců zasedal také jeden „odborný soudce-laik“. ²² V polovině roku 1855 byly zemské soudy přeměněny na soudy krajské (označení „zemské“ si ponechaly pouze soudy v Praze, Brně a Opavě), avšak účast odborných soudců-laiků v horních a obchodních senátech těchto soudů zůstala zachována. Od 1. ledna 1898 byly horní a obchodní senáty krajských soudů zúženy na tříčlenné složení (dva profesionální soudci a jeden odborný soudce-laik), a tento model převzala po roce 1918 pro Čechy, Moravu a Slezsko také Československá republika. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi se odborní soudci-laikové neuplatňovali.²³

K řešení sporů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, zejména o mzdu, rozvázání pracovního poměru či náhradu při propuštění, byly v roce

SCHELLE, et al. *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, s. 32. ISBN 80-86432-65-3.

¹⁹ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

²⁰ KÜHN, Z. Laický prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?. In: *Jiné právo* [online]. 2008-10-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html>.

²¹ Tito tzv. „odborní přísedící“ byli povinni účastnit se všech jednání, při nichž zasedali. Hlasovali vždy jako první. Jednalo se o čestnou funkci. Proto měli právo pouze na náhradu výloh spojených s jejím výkonem. Srovnej KUKLÍK, J. et al. *Vývoj československého práva 1945 – 1989*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009, s. 140-142. ISBN 978-80-7201-741-6.

²² PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

²³ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

1869 zřízeny pracovní živnostenské soudy.²⁴ Jejich první úpravu nalezneme v zákoně ze dne 14. 5. 1869, č. 63 ř. z., o zřizování soudů živnostenských. Byly to mimořádné soudy s paritním zastoupením přísedících z řad zaměstnavatelů a zaměstnanců, přičemž rozhodovaly v pětičlenných senátech vedených profesionálním soudcem. Živnostenské soudy nicméně pokrývaly pouze určitou omezenou výšeč sporů a byly zřizovány fakultativně pro tovární podniky.²⁵ Nová právní úprava z roku 1896 zavedla tříčlenné senáty a umožnila stranám vzdát se účasti přísedících, kdy rozhodoval pouze profesionální soudce.²⁶

Pružné živnostenské soudy, u nichž vedle profesionálních soudců působili také laičtí přísedící, byly ve svém účinku omezeny úzkým rozsahem působnosti – jejich rozhodovací činnost se totiž soustředila pouze na větší průmyslová centra.²⁷ Do roku 1910 řešily pracovní spory i obchodní soudy, nicméně následně došlo zákonem o obchodních pomocnících č. 20/1910 ř. z. k vyloučení obchodních soudů z řešení pracovněprávních sporů a, naopak, k rozšíření živnostenských soudů. Pravomoc živnostenských soudů nebyla po většinu jejich existence výlučná, neboť představovaly spíše alternativní možnost řešení pracovněprávních sporů.²⁸ Strany se mohly podle vlastní volby obrátit buď na živnostenský soud, nebo na soud obecný, který navíc fungoval i jako instančně vyšší orgán pro přezkum rozhodnutí živnostenských soudů. Pracovní spory mohly být také fakultativně řešeny formou smířčího řízení v zájmových organizacích.²⁹

²⁴ SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019, s. 565-566. ISBN 978-80-7380-748-1.

²⁵ KOSTEČKA, J. Pracovní soudnictví – ano či ne?. *Právník*. 1995, roč. 134, č. 4, s. 372. ISSN 0231-6625.

²⁶ PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.

²⁷ SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019, s. 566. ISBN 978-80-7380-748-1.

²⁸ PICHRT, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 21, s. 726. ISSN 1210-6410.

²⁹ Více k historickému vývoji vybraných způsobů řešení pracovněprávních sporů v PICHRT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2>, 2. kapitola, III. část.

2 Proměny institutu přisedících od první republiky po současnost

Pracovní právo se jako samostatné právní odvětví vyprofilovalo až ve 20. století.³⁰ Tento vývoj souvisel s industrializací, rostoucím významem závislé práce a potřebou chránit zaměstnance jako slabší stranu pracovního vztahu, což mohlo ovlivnit potřeby v oblasti organizace pracovního soudnictví, a tudíž i postavení laických přisedících. Rovněž důsledky první světové války představovaly významný impuls pro další vývoj pracovního práva a zásadně ovlivnily diskuse o potřebě vytvořit účinnější mechanismy pro řešení pracovních sporů.³¹ Válečný konflikt a jeho socioekonomické následky vedly k zásadním změnám na trhu práce, včetně zvýšeného napětí mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, což se projevovalo častějšími spory o pracovní podmínky, mzdy a jistoty zaměstnání.³² Tyto okolnosti posílily požadavky na institucionalizaci pracovníprávních vztahů a zavedení specializovaných soudních a správních orgánů, které by byly schopny rychle a spravedlivě rozhodovat spory vznikající z pracovního poměru. Československá republika nakonec převzala živnostenské soudy³³ a od roku 1932 je nahradila pracovními soudy s výlučnou příslušností pro spory z pracovních, služebních a učebních poměrů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli.³⁴ Jedním z důvodů byla právě i snaha pro zavedení speciálního soudnictví též na Slovensku a Podkarpatské Rusi.³⁵ Senáty těchto soudů byly složeny z předsedy (nebo jeho náměstka) a ze dvou přisedících – po jednom ze skupiny zaměstnavatelů

³⁰ VOJÁČEK, L., J. TAUCHEN a D. KOLUMBER. *České právní dějiny do roku 1989*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Katedra dějin státu a práva, 2024, s. 186. ISBN 978-80-280-0517-7.

³¹ SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019, s. 565. ISBN 978-80-7380-748-1.

³² V revoluční demokratické atmosféře roku 1918 se například zrodil zákon o osmihodinové pracovní době, jehož název odrážel dlouhodobý požadavek odborů a symbol jejich snah z přelomu století – zavedení osmihodinové pracovní doby se zachováním výše původní mzdy. VOJÁČEK, L., J. TAUCHEN a D. KOLUMBER. *České právní dějiny do roku 1989*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Katedra dějin státu a práva, 2024, s. 189. ISBN 978-80-280-0517-7.

³³ Pracovníprávní zákonodárství bylo recipované z habsburské monarchie na základě ustanovení § 2. *Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého*.

³⁴ Národní shromáždění schválilo *Zákon č. 131/1931 Sb. z. a n., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech)*, na základě kterého se ustavily pracovní soudy a pracovníprávní oddělení okresních soudů.

³⁵ PICHT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovníprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2, 2. kapitola, III. část>.

i ze skupiny zaměstnanců.³⁶ Přisedící vybíral předseda pracovního soudu tak, aby náleželi k témuž, a není-li to možno, alespoň k podobnému povolání, jako byly sporné strany.³⁷ Výkon funkce přisedícího u soudu byl považován za omluvenou překážku v práci. Zaměstnavatelé byli povinni umožnit zaměstnancům, kteří jako přisedící vykonávali svou funkci, účast na soudním jednání. Podle tehdejší právní úpravy byli zaměstnanci vykonávající funkci přisedícího chráněni před výpovědí z pracovního poměru, a to právě z důvodu výkonu této funkce.³⁸ Za pozornost stojí i poznámka Milana Pelikána, že o případném sporu týkajícím se rozvázání pracovního poměru rozhodoval právě ten soud, u něhož byl dotyčný přisedící ustanoven.³⁹ Bez zajímavosti není ani skutečnost, že strany sporu mohly uplatnit své procesní právo a vzdát se přítomnosti přisedících při jednání, což zavazovalo soud k bezodkladnému projednání věci a vydání rozsudku.⁴⁰

Z výše uvedeného vyplývá, že i po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 byla tradice přisedících do určité míry zachována, avšak v meziválečném období zůstával institut soudců z lidu spíše okrajovým jevem, soustředěným zejména na porotní rozhodování. V období protektorátu Čechy a Morava (1939 – 1945) byla v roce 1944 činnost pracovních soudů pozastavena, a to v důsledku narůstajícího autoritářského směřování okupační správy. Po skončení druhé světové války došlo k jejich krátkodobému obnovení.

K zásadní proměně došlo po roce 1948 v důsledku nástupu komunistického režimu, který se snažil o tzv. zlidovění soudnictví. Tento proces vyvrcholil přijetím zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, jenž

³⁶ Výjimkou byly spory mezi zaměstnanci jednoho zaměstnavatele, kde byli oba přisedící zástupci zaměstnanců. TOMŠEJ, J. K postavení přisedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 96. ISBN 978-80-7676-875-8.

³⁷ PICHRT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2>, 2. kapitola, III. část.

³⁸ VOJÁČEK, L. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie* [online]. 2016, roč. 46, č. 1, s. 73 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2464-689X. Dostupné z: <https://karolinum.cz/casopis/pravnehistoricke-studie/rocnik-46/cislo-1/clanek-3085>.

³⁹ PELIKÁN, M. Prvorepublikové pracovní soudnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 1999, roč. 7, č. 1, s. 79 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cvpv/article/view/9049>.

⁴⁰ TOMŠEJ, J. K postavení přisedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 96. ISBN 978-80-7676-875-8.

zavedl povinnou účast soudců z lidu ve všech soudních senátech a prezentoval tento institut jako projev demokratizace a přiblížení justice „pracujícím masám“.⁴¹ Pracovní soud jednal a rozhodoval v senátech složených z předsedy a přísedících. Přísedící byli jmenováni na paritním principu na funkční období tří let na návrh odborových organizací a zaměstnavatelů.⁴² V období platnosti Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960⁴³ byl tento model dále posílen, přičemž soudci z lidu se stali nedílnou součástí soudních senátů rozhodujících v širokém spektru věcí včetně pracovněprávních sporů. Na tomto místě je vhodné upozornit, že veřejnost často vnímá institut přísedících pouze jako relikv socialistické justice.⁴⁴ Historický vývoj však ukazuje, že role přísedících má v českých zemích delší a hlubší tradici, která sahá za hranice období socialismu a nelze ji proto redukovat jen na tuto etapu právních dějin.

Po roce 1989 však došlo k postupnému přehodnocení této tradice. Proces transformace soudnictví v rámci demokratizačních a právních reforem vedl ke snížení rozsahu působnosti soudců z lidu. Novelizace občanského soudního řádu provedená zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád⁴⁵ zúžila jejich účast na soudním rozhodování na vybrané okruhy agend. Postupně pak v dalších novelizacích došlo k dalšímu omezování, až byla jejich účast v pracovněprávních sporech zcela zrušena ke dni 31. prosince 2024. V současnosti tak institut přísedících zůstává zachován jen v úzce vymezených oblastech, což odpovídá tendencím k profesionalizaci soudnictví. U krajských soudů budou přísedící nadále zasedat jen v prvostupňových trestních řízeních o zvláště závažných zločinech s nejméně desetiletou horní hranicí sazby – tedy například u vražd či závažnějších případů loupeží, nikoliv však u majetkových a hospodářských trestných činů. V ostatních kauzách se u krajských soudů dosavadní tříčlenné senáty složené ze soudce a dvou přísedících zrušily a rozhodovat bude sám soudce.

⁴¹ Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, účinný od 1. ledna 1949.

⁴² PICHRT, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 21, s. 726 a násl. ISSN 1210-6410.

⁴³ Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, účinný od 11. července 1960.

⁴⁴ BOHAČÍK BITTNER, S. Zamyšlení nad budoucností pracovního soudnictví. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Za novelou, před novelou....* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 95. ISBN 978-80-7676-949-6.

⁴⁵ Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, účinný od 1. ledna 1992.

U okresních soudů už laičtí přísedící v nových věcech vůbec nepůsobí – nepodílejí se na spolurozhodování pracovněprávních sporů a přestaly působit i v trestních senátech. Rozhodovat bude rovněž samosoudce.

3 Historický vývoj německého pracovního soudnictví a institutu čestných soudců (Ehrenamtliche Richter)

Obsazení pracovních soudů v Německu kombinací profesionálních a laických (čestných) soudců má, stejně jako na území České republiky, hluboké historické kořeny, které sahají až k zákonu o živnostenských soudech (Gewerbegerichtsgesetz) z roku 1890 (dále jen „GWB 1890“).⁴⁶ Tento model participace laických zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů v soudním rozhodování v oblasti pracovního práva se od svého zavedení principiálně zachoval až do současnosti a stal se jedním z charakteristických rysů německého pracovního soudnictví.

S nástupem industrializace a úpadkem cechovního systému⁴⁷ sílila potřeba zavedení institucionálního rámce pro řešení pracovněprávních sporů. Prvními specializovanými soudy tohoto typu byly koncem 18. století tzv. Fabrikengerichte (tovární soudy), zřízené v Prusku podle francouzského vzoru.⁴⁸ Ve Francii byly již na konci 18. století zakládány tzv. Conseils des Prud’hommes (pracovní smírčí rady). Tyto rady, složené ze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů, byly ustaveny za účelem řešení pracovních sporů smírnou a efektivní cestou, přičemž důraz byl kladen na věcné znalosti, zkušenost z pracovního prostředí a rovnost zastoupení obou stran pracovního vztahu.⁴⁹ Fabrikengerichte se později transformovaly na živnostenské soudy, které byly díky GWB 1890 zavedeny celoplošně. Právě GWB 1890 přinesl i klíčový prvek – paritní složení soud-

⁴⁶ PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitssachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 267. ISBN 978-3-406-70643-1.

⁴⁷ V období od konce 14. století až do roku 1810 vykonávaly cechy – jako povinná profesní sdružení řemeslníků – nejen správní a sociální funkce, ale i vlastní soudní pravomoc. Tzv. cechovní soudnictví řešilo spory mezi mistry i mezi mistry a učni, přičemž bylo vedeno zvolenými cechmistry s detailní znalostí vnitřních poměrů. Tento model lze považovat za historický předobraz odborné participace na rozhodování, neboť se zde již objevuje prvek věcné znalosti.

⁴⁸ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

⁴⁹ SÖLLNER, A. Die Arbeitsgerichtsbarkeit im Wandel der Zeiten. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 3-4. ISBN 3-472-01276-5.

ních senátů ze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů, doplněné o profesionálního soudce jako nestranného předsedu. Až do začátku první světové války v roce 1914 existovalo na území Spolkové republiky Německo přes 500 živnostenských soudů.⁵⁰

Německá odborná literatura uvádí, že živnostenské soudy hrály klíčovou roli při formování a prosazování pracovního práva v Německu a poskytly dělnictvu důležitý nástroj právní integrace.⁵¹ Jejich důvěryhodnost spočívala nejen v rovnoměrném zastoupení zaměstnavatelů a zaměstnanců na soudní lavičce, ale i ve vysoké odborné úrovni laických přísedících. Tato kombinace přispívala k legitimitě soudních rozhodnutí a byla dokonce inspirací i pro další právní systémy.⁵² Rozvoj pracovního soudnictví se zavedením živnostenských soudů v roce 1890 také ovlivnil první formování zástupců zaměstnanců v jednotlivých podnicích.⁵³

V období první světové války se těžiště pracovněprávních sporů přesunulo z tradičních živnostenských soudů na nově vzniklé smírčí orgány, které měly zvládnout rostoucí napětí v důsledku vojenské výroby a pracovních povinností. Zavedené smírčí výbory byly paritně obsazeny zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů, přičemž klíčovou novinkou bylo zapojení osob se specifickou profesní znalostí přímo z oboru sporu.⁵⁴

Zákonem o pracovních soudech ze dne 23. 12. 1926 (dále jen „ArbGG“) byly konečně zřízeny pracovní soudy (Arbeitsgerichte) jako samostatné státní soudy. Podle § 17 ArbGG z roku 1926 byly, podobně jako dříve u živnostenských soudů, ustaveny odborné senáty pro dělníky a zaměstnance, ale i pro jednotlivé profese a řemesla. Osobní příslušnost

⁵⁰ GÜNTHER, I. Die Stellung der ehrenamtlichen Richter. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 253. ISBN 3-472-01276-5.

⁵¹ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

⁵² Například Vladimir Lenin ji v roce 1899 doporučil jako model pro Rusko, přičemž vyzdvihoval právě přístupnost a výchovný potenciál těchto soudů pro dělnickou třídu. GLOBIG, K. *Gerichtsbarkeit als Mittel sozialer Befriedung, dargestellt am Beispiel der Entstehung der Arbeitsgerichtsbarkeit in Deutschland*. 1. Aufl. Frankfurt am Main: Lang, 1985, s. 182. ISBN 3-8204-8327-6.

⁵³ Blíže v SCHADE, F. *Arbeitsrecht: Grundlagen des Individualarbeitsrechts, des kollektiven Arbeitsrechts sowie der Arbeitsgerichtsbarkeit*. 1. Aufl. Stuttgart: Kohlhammer, 2010, s. 3-4. Recht und Verwaltung. ISBN 978-3-17-020893-3.

⁵⁴ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

pracovních soudů již nebyla vázána na výši ročního příjmu. Věcná příslušnost byla oproti živnostenským soudům rozšířena. Senáty pracovních soudů tvořil jeden předseda jako profesionální soudce a dva přísedící – jeden za zaměstnance a jeden za zaměstnavatele. Tito přísedící byli jmenováni předsedou zemského soudu ze seznamů navržených odbory a zaměstnavatelskými svazy, čímž se výběr výrazně zjednodušil oproti dřívějším nákladným volbám. Podle § 21 ArbGG z roku 1926 byly poprvé do funkce přísedících připuštěny také ženy. Předpokladem byl věk alespoň 25 let a pracovní činnost v obvodu soudu. Předsedy senátu se stávali právní soudci rekrutovaní ze soudců obecných soudů. ArbGG z roku 1926 tak poprvé vytvořil soustavný systém pracovních soudů a zároveň zaručil paritní účast zástupců zaměstnanců i zaměstnavatelů ve všech instancích.

Po ukončení druhé světové války obnovila obecná soudní soustava svou činnost poměrně rychle, a to alespoň v americké, britské a francouzské okupační zóně. Pracovní soudnictví naproti tomu zůstávalo zpočátku nečinné, a navíc bylo ovlivněno poválečnou nejistotou ohledně institucionální struktury, nedostatkem kvalifikovaných soudců i absencí jasného legislativního rámce, což oddálilo jeho obnovení.⁵⁵ Uvnitř jednotlivých okupačních zón a spolkových zemí docházelo k výrazné právní roztržitosti a chyběla jednotná kasační instance.

Organizační osamostatnění pracovních soudů nastalo až se zákonem o pracovních soudech z roku 1953, který znamenal zásadní mezník ve vývoji německého pracovního soudnictví, neboť poprvé vytvořil zcela samostatnou soudní větev, nezávislou na obecném soudnictví.⁵⁶ Pracovní soudy (*Arbeitsgerichte*) byly i nadále obsazovány paritně. Laici byli, stejně jako od ArbGG z roku 1926, jmenováni ze seznamů navržených profesními svazy. Podle § 18 odst. 3 ArbGG z roku 1953 musel předseda soudu mít buď způsobilost k výkonu soudcovské funkce, nebo musel disponovat rozsáhlými znalostmi a zkušenostmi v oblasti pracovního práva získanými alespoň pětiletou poradenskou činností a zastupováním před pracovním soudem. Tím pádem mohli být za předsedy jmenováni i laici. Tento fakt, že nebylo vyžadováno právnícké vzdělání, však čelil narůstající-

⁵⁵ MÜLLER, G. Zur Geschichte der Arbeitsgerichtsbarkeit seit 1945. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 106. ISBN 3-472-01276-5.

⁵⁶ *Arbeitsgerichtsgesetz* [německý zákon o pracovních soudech] [1953-09-03]. BGBl. I S. 1267.

cí kritice.⁵⁷ Z toho důvodu německý zákon o soudcích (Deutsches Richtergesetz, DRiG) z 8. září 1961 výslovně stanovil, že profesionálními soudci mohou být pouze plně kvalifikovaní právníci, a tomu byla následně přizpůsobena i úprava § 18 ArbGG.

Následně byl přijat zákon o pracovních soudech ve znění z roku 1979 dne 2. července 1979, a ačkoliv byl od té doby několikrát změněn, účinný je dodnes. Sjednocení Německa v roce 1990 s sebou přineslo rozsáhlou harmonizaci právního systému, která vedla ke zřizování pracovních soudů, zemských pracovních soudů a napojení na Spolkový pracovní soud jakožto nejvyšší instanci v pracovněprávních sporech.

3.1 Změny v pojmosloví v průběhu času

V průběhu doby docházelo spíše k terminologickým proměnám než ke změně samotné struktury soudního senátu. Profesionální soudci byli až do roku 1953 označováni různě, například jako předsedající s oprávněním vykonávat soudní funkci podle GWB 1890 nebo jako právně vzdělaní soudci (Rechtsgelehrte Richter) podle zákona o pracovních soudech z roku 1926. Teprve zákon o pracovních soudech z roku 1953 (dále jen „ArbGG z roku 1953“) zavedl oficiální označení „profesionální soudce“ (Berufsrichter).

Obdobný vývoj lze vysledovat i u laických soudců, kteří byli až do poloviny 20. století označováni obecně jako Beisitzer, tedy zástupci stran pracovního poměru, bez jasné vymezené právní terminologie.⁵⁸ ArbGG z roku 1953 zavedl souběžně s novým označením profesionálních soudců také pojmenování „pracovní soudce“ (Arbeitsrichter), které mělo lépe vyjádřit jejich roli v rozhodovacím procesu. K sjednocení terminologie došlo následně zákonem ze dne 26. května 1972, kterým byla změněna označení soudců a čestných soudců i prezidiální struktura soudů. Na základě této právní úpravy bylo ustáleno dnešní označení těchto laických zástupců jako „čestní soudci“ (ehrenamtliche Richter).⁵⁹

⁵⁷ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

⁵⁸ PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitssachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 267. ISBN 978-3-406-70643-1.

⁵⁹ PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitssachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 267. ISBN 978-3-406-70643-1.

Výše popsaný vývoj ukazuje, že laická participace na výkonu soudní moci v pracovních věcech na území dnešní Spolkové republiky Německo nebyla vnímána jako dočasný prvek, ale, naopak, jako trvale zakotvený prvek pracovního soudnictví, který byl postupně institucionalizován a legislativně kultivován. Proměna názvosloví tak spíše odráží změny v pojetí jejich společenského a právního postavení než faktickou změnu jejich zapojení do rozhodovacího procesu. Dnes jsou ve Spolkové republice Německo přisedící obecně nazýváni „die ehrenamtlichen Richter“,⁶⁰ popřípadě „die Laienrichter“. ⁶¹ Shodně jsou označováni přisedící civilního senátu. V pracovních věcech se pak setkáváme s označením „die Beisitzer“. ⁶² Pro doplnění ještě uvádíme, že přisedící v obchodních věcech jsou nazýváni „die Handelsrichter“ a ve věcech trestních potom zasedají „die Schöffen“, popřípadě „die Jugendschöffen“ v trestních věcech mladistvých. ⁶³

3.2 Současný právní stav

Dnešní pracovní soudy (Arbeitsgerichte) se podle § 16 odst. 1 zákona o pracovních soudech (dále jen „ArbGG“) skládají z předsedy a čestných (laických) soudců, přičemž čestní soudci jsou rovnoměrně vybíráni z řad zaměstnanců a zaměstnavatelů. ⁶⁴ Postavení přisedících dále na zákonné úrovni specifikuje zákon o soudech a soudcích (dále jen „DRiG“). ⁶⁵ Přisedící se podle něho mohou podílet na soudním rozhodování jen v případech stanovených zvláštním zákonem. Čestní soudci nejsou soudci ve smyslu §§ 8 a násl. DRiG, ale podle § 45 odst. 1 DRiG se na rozhodování podílejí s plným hlasovacím právem a v soudcovské nezávislosti. Protože jejich jmenování nevyžaduje právnické vzdělání, lze je formálně označit za laické soudce. Dále DRiG zdůrazňuje, že během procesu ustanovování přisedících má být věnována náležitá pozornost mužům i ženám za účelem jejich rovnoměrného zastoupení. ⁶⁶

⁶⁰ V překladu čestní soudci.

⁶¹ V překladu laičtí soudci.

⁶² V překladu přisedící.

⁶³ HORÁLKOVÁ, M. *Česko-německý právní slovník: a – z*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 310. ISBN 978-80-7380-275-2.

⁶⁴ *Arbeitsgerichtsgesetz* [německý zákon o pracovních soudech] [1979-07-02]. BGBl. I S. 853, 1036.

⁶⁵ Jedná se o jakousi obdobu českého *Zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů. Deutsches Richtergesetz* [německý zákon o soudcích] [1972-04-19]. BGBl. I S. 713.

⁶⁶ Ustanovení § 44 odst. 2 DRiG [německý zákon o soudcích].

Laici z řad zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů posilují ve všech třech instancích⁶⁷ pracovního soudnictví Spolkové republiky Německo odbornou způsobilost soudů tím, že do rozhodování pracovněprávních sporů vnášejí své znalosti a zkušenosti z pracovního života a pracovního práva.⁶⁸ Pro laické soudce, stejně jako pro profesionální soudce platí článek 97 německé ústavy.⁶⁹ Laičtí soudci zejména nejsou vázáni žádnými pokyny zájmových skupin, které zastupují. Jejich hlas má stejnou váhu jako hlas soudce z povolání. Stejně tak se na ně vztahuje čl. 34 německé ústavy⁷⁰ a soudcovská imunita podle § 839 odst. 2 německého občanského zákoníku (dále jen „BGB“).⁷¹

Organizace pracovního soudnictví je ve Spolkové republice Německo upravena ve druhé části ArbGG. Ustanovení §§ 14 až 31 ArbGG se zabývájí pracovními soudy (Arbeitsgerichte), §§ 33 až 39 ArbGG zemskými pracovními soudy (Landesarbeitsgerichte) a §§ 40 až 45 ArbGG Spolkovým pracovním soudem (Bundesarbeitsgericht). Rozhodovací orgány pracovních a zemských pracovních soudů nesou označení „komory“ (Kammern), zatímco u Spolkového pracovního soudu jsou nazývány „senáty“ (Senate). Ve všech třech instancích jsou tyto orgány obsazeny jak profesionálními soudci, tak i laickými soudci (ehrenamtliche Richter) z řad zaměstnanců a zaměstnavatelů.⁷² Tento prvek významně přispívá k akceptaci soudních rozhodnutí, která se opírá zejména o znalosti a praktické zkušenosti, jež přisedící přinášejí ze své profesní praxe v pracovním životě.⁷³

⁶⁷ Blíže ke struktuře a organizaci soudů ve Spolkové republice Německo v SCHMIDT, K. a S. LUCZAK. *Der Berufsrichter in der Arbeitsgerichtsbarkeit*. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 223-224. ISBN 3-472-01276-5.

⁶⁸ DÜWELL, F. J. a G.-A. LIPKE. *ArbGG: Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar zum gesamten Arbeitsverfahrensrecht*. 5. Aufl. Köln: Luchterhand, 2019, s. 90. ISBN 978-3-472-09547-7.

⁶⁹ *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* [Ústava Spolkové republiky Německo] [1949-05-23].

⁷⁰ Dle článku 34 německé ústavy platí: Pokud někdo při výkonu jemu svěřeného veřejného úřadu poruší úřední povinnost, kterou má vůči třetí osobě, nese odpovědnost v zásadě stát nebo veřejnoprávní korporace, v jejichž službách dotyčná osoba stojí. V případě úmyslu nebo hrubé nedbalosti je možné uplatnit zpětný regres. Právo na náhradu škody a právo na regresní náhradu nesmí být vyloučeno z pravomoci obecných soudů.

⁷¹ Dle § 839 odst. 2 německého občanského zákoníku platí: Pokud úřední osoba poruší svou úřední povinnost při rozhodování v právní věci, odpovídá za vzniklou škodu pouze tehdy, pokud porušení povinnosti představuje trestný čin. Toto ustanovení se nevztahuje na protiprávní odmítnutí výkonu úřadu nebo jeho neoprávněné zdržování.

⁷² Viz § 6 odst. 1 ArbGG [německý zákon o pracovních soudech].

⁷³ DÜWELL, F. J. a G.-A. LIPKE. *ArbGG: Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar zum gesamten Arbeitsverfahrensrecht*. 5. Aufl. Köln: Luchterhand, 2019, s. 90-91. ISBN 978-3-472-09547-7.

Zemský pracovní soud (Landesarbeitsgericht, LAG) rozhoduje v pracovněprávním řízení jako odvolací soud posuzující skutkový stav věci. V některých spolkových zemích (například v Bavorsku a Severním PorýnÍ-Vestfálsku) působí více zemských pracovních soudů. Na rozdíl od německého systému, v němž zemské pracovní soudy představují samostatnou odvolací instanci pro pracovněprávní spory, jsou v České republice tyto spory řešeny v rámci obecné soustavy civilních soudů, kde roli odvolací instance zastávají krajské soudy.

Čestným soudcem se může stát německý státní občan s aktivním volebním právem, který je zaměstnancem nebo zaměstnavatelem, dosáhl věku 25 let a je činný nebo žije v obvodu pracovního soudu.⁷⁴ Náhrady přisedících za výkon funkce jsou pak upraveny zvláštním zákonem, jímž je zákon o soudních odměnách a náhradách (dále jen „JVEG“).⁷⁵ Přisedícím tak náleží například náhrada cestovních výdajů, hotových výdajů, náhrada za ztrátu času⁷⁶ či za ušlý zisk. Pokud přisedící nevykonávají žádné zaměstnání nebo je jejich pracovní doba sjednána mimo dobu obvyklou, a pokud vedou domácnost pro více osob, náleží jim ještě náhrada ve výši 17 EUR za hodinu.⁷⁷ Mimoto je přisedícím možné vyplácet i další odměny.⁷⁸

4 Od paralely k odklonu: srovnání institutu přisedících v České republice a Spolkové republice Německo

Při pohledu na historický vývoj institutu přisedících v českém a německém pracovním soudnictví lze zpočátku vysledovat řadu paralelních rysů. Obě země sdílely myšlenku, že soudní rozhodování v pracovněprávních sporech má zahrnovat nejen právní odbornost, ale také zkušenost a znalosti z pracovního prostředí, tedy hodnotu přinášenou přisedícími z řad zaměstnanců a zaměstnavatelů. V obou systémech byl institut přisedících vnímán jako nástroj demokratizace soudní moci, podpory důvěry ve spravedlnost a zprostředkování reality pracovního života soudům.

⁷⁴ Viz § 21 odst. 1 a 2 bod 3. ArbGG [německý zákon o pracovních soudech]. Další předpoklady pro výkon funkce čestného soudce obsahuje § 21 odst. 2 bod 1. a 2. ArbGG [německý zákon o pracovních soudech].

⁷⁵ *Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz* [německý zákon o soudních odměnách a náhradách] [2004-05-05]. BGBl. I S. 718, 776.

⁷⁶ Konkrétně ve výši 7 EUR za hodinu. Srovnej ustanovení § 16 JVEG [německý zákon o soudních odměnách a náhradách].

⁷⁷ Ustanovení § 17 JVEG [německý zákon o soudních odměnách a náhradách].

⁷⁸ Ustanovení § 18 JVEG [německý zákon o soudních odměnách a náhradách].

Společným výchozím bodem byl především model živnostenských soudů s paritním zastoupením přísedících, který se etabloval na konci 19. století v Rakousku-Uhersku i Německu. V meziválečném období i po druhé světové válce pak oba systémy postupně formalizovaly pravidla výběru přísedících a ustavily jejich účast jako pevnou součást pracovního soudnictví.

Z pamětí některých německých soudců lze vysledovat pozitivní hodnocení přísedících, když například uvádí: *„Autor měl možnost osobně poznat všechny první čestné soudce u Zemského pracovního soudu v Hesensku (hessisches LAG) během jednání a porad. Bez ohledu na to, zda pocházeli z řad zaměstnanců či zaměstnavatelů, vystupovali věcně, čas od času kladli během jednání bystré otázky a při poradách svobodně vyjadřovali svůj názor. Charakteristickým rysem porady byl dialog. Negativní hodnocení čestných soudců u soudů nebyla nikdy prezidentovi Zemského pracovního soudu sdělena.“*⁷⁹

Václav Hora pak k pozitivům soudních laiků například uvedl: *„Naproti tomu se právě jako přednost soudců – laiků uvádí, že mají k nim strany důvěru, že zejména působením soudců – laiků na strany přibývá ochoty ke smírům, spokojenosti s rozhodnutím, ubývá dovolávání se stolic vyšších, že je takovými soudci laickými soudce učený vhodně kontrolován, ale také v úřadě soudcovském vychováván, jelikož naučí se znáti nazírání lidu na právní stránku věci a přichází s lidem do přímého styku.“*⁸⁰ K textu Václava Hory je vhodné doplnit, že čtvrté vydání jeho knihy pochází z roku 1934, tedy z období druhé poloviny meziválečné éry, kdy se demokratické zřízení v Československu teprve formovalo a veřejnost postupně poznávala, jaké přínosy (ale, přirozeně, i úskalí) demokracie a svoboda přinášejí.

Po roce 1948 nabyl institut přísedících v Československu zvláštního významu, kdy se účast přísedících stala součástí ideologického konceptu „zlidovění“ justice. Právě v této době se začínal rýsovat první zásadní odklon.⁸¹ Zatímco v Německu byl model čestných soudců konsistentně roz-

⁷⁹ MÜLLER, G. Zur Geschichte der Arbeitsgerichtsbarkeit seit 1945. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 108. ISBN 3-472-01276-5.

⁸⁰ HORA, V. *Československé civilní právo procesní: I. – III. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 63. ISBN 978-80-7357-540-3.

⁸¹ Již několik let po komunistických převratech ztratili soudci z lidu tento svůj původní význam. Stali se spíše dekorací civilního a trestního procesu, navenek zdůrazňující údajnou demokratičnost socialistického soudního procesu, ovšem bez většího praktického významu. Jejich účast v komplexnějším řízení byla obvykle zcela formální. KÜHN, Z. Laický

víjen jako integrální a funkční součást systému pracovních soudů, v České republice byla role přisedících postupně marginalizována.

Německý model přitom ukazuje, že laičtí soudci mohou i bez právnického vzdělání plnohodnotně participovat na rozhodování, přičemž jejich hlas má stejnou váhu jako hlas soudce z povolání. Právní úprava ve Spolkové republice Německo dbá na institucionální stabilitu, kvalitní výběr kandidátů navrhovaných profesními svazy a důsledné vymezení nezávislosti i odpovědnosti čestných soudců.⁸² Všechny tyto prvky přispívají k legitimitě a odborné úrovni rozhodování, která se opírá nejen o právo, ale i o zkušenosti z praxe.

Oproti tomu český přístup vykazuje v posledních letech znaky legislativního alibismu, jak podotýká Jakub Morávek, a orientace na rychlost a efektivitu řízení převážila nad úvahami o zachování pluralitní soudní kultury.⁸³ Kritika prezidenta Petra Pavla i části odborné veřejnosti ukazuje, že absence širší politické a odborné diskuse o roli přisedících oslabuje důvěru v legitimitu přijatých změn. Tento přístup kontrastuje s důslednou a kontinuální podporou laické participace ve Spolkové republice Německo. I když i zde se lze setkat s kritickými názory poukazujícími na formální roli přisedících a jejich nedostatečnou argumentační aktivitu během řízení.⁸⁴ Někteří autoři zpochybňují, zda jsou čestní soudci skutečně schopni ovlivnit rozhodnutí senátu, nebo zda se spíše podřizují vedení profesionálního předsedy soudu. Nicméně v soudní praxi je tato forma zapojení většinově přijímána a podporována.

Závěr

Účast laických přisedících v pracovním soudnictví představuje důležitý institucionální prvek, který není možné vnímat pouze jako pozůstatek minulosti, nýbrž jako právní nástroj s hlubokým demokratickým a soci-

prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?. In: *Jiné právo* [online]. 2008-10-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html>.

⁸² Blíže BADER, P., R. HOHMANN a H. KLEIN. *Die ehrenamtlichen Richterinnen und Richter in der Arbeits- und Sozialgerichtsbarkeit: Ihre Rechtsstellung, ihre Rechte und Pflichten*. 13. Aufl. Heidelberg: C. F. Müller, 2012. 315 s. ISBN 978-3-8114-7014-9.

⁸³ MORÁVEK, J. Budoucnost pracovněprávního soudnictví v České republice. *Societas et iurisprudencia* [online]. 2024, roč. 12, č. 4, s. 75-94 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1339-5467. Dostupné z: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2024/12/4/75-94>.

⁸⁴ STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.

álním významem. Jak ukázal předložený příspěvek, historický vývoj v českém i německém právním prostředí se sice v některých etapách ubíral shodným směrem, nicméně postupem času se zásadně rozešel.

Německý model pracovního soudnictví zachovává paritní zapojení zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů napříč všemi instancemi jako integrální součást demokratického rozhodování. Důraz na praktickou zkušenost, rovnost hlasů a institucionalizovanou podporu participace laických soudců vytváří systém, který si dlouhodobě udržuje důvěru veřejnosti a vysokou odbornou úroveň. Oproti tomu česká cesta se v posledních letech přiklonila k trendu profesionalizace, racionalizace a efektivit, přičemž zcela rezignovala na smysluplnou reformu či adaptaci institutu přísedících na současné moderní společenské poměry.

Domníváme se, že na laickou participaci by nemělo být nahlíženo jako na přítěž či formalitu, ale jako na nástroj vyvažování, zprostředkování reality a posilování veřejné kontroly nad výkonem spravedlnosti. Zatímco německý model může v tomto ohledu sloužit jako inspirace, české soudnictví se touto novelou vzdaluje ideálu otevřeného, důvěryhodného a sociálně citlivého soudního systému. Zkušenosti z praxe, které přísedící přinášeli, často sloužily jako korektiv příliš formalistického výkladu práva a umožňovaly širší porozumění lidskému rozměru pracovněprávních konfliktů. Tento potenciál byl sice v posledních letech kvůli omezenému zapojení a problematickému složení přísedících oslabován, přesto zcela nezanikl.⁸⁵ Mohl být spíše promyšleně reformován, nikoliv bez adekvátní náhrady zrušen.

V budoucnu by se debata o roli veřejnosti v soudním rozhodování neměla omezit jen na otázku účasti přísedících.⁸⁶ Nabízí se širší koncept otevřené justice, jejímž cílem je transparentní, přístupný a srozumitelný soudní proces, který si zachová odbornou kvalitu, ale bude zároveň srozumitelný lidem, kterých se bezprostředně týká. V tomto ohledu může být inspirací německý model pracovního soudnictví, který účast laiků stabilně integruje do všech instancí rozhodovacího procesu.

⁸⁵ Srovnej STONJEK, P. (Ne)existující kritéria pro výběr přísedících. In: J. MORÁVEK a J. PICHRT, eds. *Pracovní právo a sociální ochrana v nejisté době* [online]. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2022, s. 113-120 [cit. 2025-07-14]. ISBN 978-80-7630-025-5. Dostupné z: <https://doi.org/20.500.14178/1701>.

⁸⁶ Blíže PICHRT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 203 a násl. ISBN 978-80-7552-137-8.

Seznam bibliografických odkazů

- ADAMOVÁ, K., B. RIEGROVÁ, P. SKŘEJPKOVÁ, L. SOUKUP a J. ŠOUŠA. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2005. 231 s. ISBN 80-86920-07-0.
- Arbeitsgerichtsgesetz* [německý zákon o pracovních soudech] [1926-12-23].
- Arbeitsgerichtsgesetz* [německý zákon o pracovních soudech] [1953-09-03]. BGBl. I S. 1267.
- Arbeitsgerichtsgesetz* [německý zákon o pracovních soudech] [1979-07-02]. BGBl. I S. 853, 1036.
- BADER, P. § 20 Berufung der ehrenamtlichen Richter. In: P. BADER, M. CREUTZFELDT a H.-W. FRIEDRICH. *ArbGG: Kommentar zum Arbeitsgerichtsgesetz*. 5. Aufl. Köln: Luchterland, 2008, s. 280-284. ISBN 978-3-472-07011-5.
- BADER, P., R. HOHMANN a H. KLEIN. *Die ehrenamtlichen Richterinnen und Richter in der Arbeits- und Sozialgerichtsbarkeit: Ihre Rechtsstellung, ihre Rechte und Pflichten*. 13. Aufl. Heidelberg: C. F. Müller, 2012. 315 s. ISBN 978-3-8114-7014-9.
- BALÍK, S. K tradici porotního soudnictví v českých zemích. *Historický obzor*. 1994, roč. 5, č. 1, s. 13-16. ISSN 1210-6097.
- BOHAČÍK BITTNER, S. Zamyšlení nad budoucností pracovního soudnictví. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Za novelou, před novelou....* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 93-110. ISBN 978-80-7676-949-6.
- Bürgerliches Gesetzbuch* [německý občanský zákoník].
- Deutsches Richtergesetz* [německý zákon o soudcích] [1961-09-08].
- Deutsches Richtergesetz* [německý zákon o soudcích] [1972-04-19]. BGBl. I S. 713.
- DÜWELL, F. J. a G.-A. LIPKE. *ArbGG: Arbeitsgerichtsgesetz: Kommentar zum gesamten Arbeitsverfahrensrecht*. 5. Aufl. Köln: Luchterhand, 2019. 1762 s. ISBN 978-3-472-09547-7.
- FRAŇKOVÁ, K. Přínos, nebo přítěž civilního soudnictví? Ohlédnutí se za účastí přísedících při soudním rozhodování. In: *ASPI* [online]. 2025-03-24 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/354531/1/2>.

- Gesetz über den Dienstvertrag der Handlungsgehilfen und anderer Dienstnehmer in ähnlicher Stellung (Handlungsgehilfengesetz)* [říšský zákon o služební smlouvě obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců ve službách podobných (zákon o obchodních pomocnících)] [1910-01-16]. RGBl 20/1910.
- Gesetz über die Errichtung von Gewerbegerichten* [říšský zákon o zřizování soudů živnostenských] [1869-05-14]. RGBl 63/1869.
- Gesetz zur Änderung der Bezeichnungen der Richter und ehrenamtlichen Richter und der Präsidialverfassung der Gerichte* [německý zákon o změně označení soudců a čestných soudců a prezidiální struktury soudů] [1972-05-26]. BGBl. I 1972 S. 841.
- Gewerbegerichtsgesetz* [německý zákon o živnostenských soudech] [1890].
- GLOBIG, K. *Gerichtbarkeit als Mittel sozialer Befriedung, dargestellt am Beispiel der Entstehung der Arbeitsgerichtsbarkeit in Deutschland*. 1. Aufl. Frankfurt am Main: Lang, 1985. 191 s. ISBN 3-8204-8327-6.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* [Ústava Spolkové republiky Německo] [1949-05-23].
- GÜNTHER, I. Die Stellung der ehrenamtlichen Richter. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 253-264. ISBN 3-472-01276-5.
- HORA, V. *Československé civilní právo procesní: I. – III. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 211, 442 a 286 s. ISBN 978-80-7357-540-3.
- HORÁLKOVÁ, M. *Česko-německý právní slovník: a – z*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 515 s. ISBN 978-80-7380-275-2.
- Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz* [německý zákon o soudních odměnách a náhradách] [2004-05-05]. BGBl. I S. 718, 776.
- KLÍMA, J. *Nejstarší zákony lidstva: Chammurapi a jeho předchůdci*. 1. vyd. Praha: Academia, 1979. 382 s.
- KOSTEČKA, J. Pracovní soudnictví – ano či ne?. *Právník*. 1995, roč. 134, č. 4, s. 370-390. ISSN 0231-6625.
- KÜHN, Z. Laický prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?. In: *Jiné právo* [online]. 2008-10-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z:

- <https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html>.
- KUKLÍK, J. et al. *Vývoj československého práva 1945 – 1989*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 727 s. ISBN 978-80-7201-741-6.
- MOC, P. Porotní soudnictví v českých zemích v 2. polovině 19. století. In: L. VOJÁČEK, P. SALÁK a J. VALDHANS, eds. *Dny práva 2013 – Days of Law 2013: Část VII. Soudy a soudnictví v historickém kontextu* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 2014, s. 192-204 [cit. 2025-07-14]. Acta Universitatis Brunensis: Iuridica, no. 475. ISBN 978-80-210-6814-8. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2013/07_Soudy_a_soudnictvi_v_historickem_kontextu.pdf.
- MORÁVEK, J. Budoucnost pracovněprávního soudnictví v České republice. *Societas et iurisprudencia* [online]. 2024, roč. 12, č. 4, s. 75-94 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1339-5467. Dostupné z: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2024/12/4/75-94>.
- MÜLLER, G. Zur Geschichte der Arbeitsgerichtsbarkeit seit 1945. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 105-127. ISBN 3-472-01276-5.
- Pavel vetoval novelu, která by omezila přísedící v rozhodování soudů. In: *Právní prostor* [online]. 2024-09-03 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/pavel-vetoval-novelu-ktera-omezila-prisedici-v-rozhodovani-soudu>.
- PELIKÁN, M. Prvorepublikové pracovní soudnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 1999, roč. 7, č. 1, s. 77-81 [cit. 2025-07-14]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/9049>.
- PICHT, J. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 21, s. 725-731. ISSN 1210-6410.
- PICHT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích. In: *ASPI* [online]. 2016-12-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/20/1/2>.

- PICHT, J., M. ŠTEFKO a J. MORÁVEK. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 407 s. ISBN 978-80-7552-137-8.
- PRINC, M. K historii účasti laického prvku v civilním soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2019-03-22 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/259888/1/2>.
- PRINC, M. K historii účasti laického prvku v trestním soudnictví v českých zemích. In: *ASPI* [online]. 2018-03-19 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/244394/1/2>.
- PROUZA, D. a M. HÁJEK. Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přisedící ano či ne?. *Trestněprávní revue*. 2010, roč. 9, č. 7, s. 201-208. ISSN 1213-5313.
- PRÜTTING, H. § 6 Besetzung der Gerichte für Arbeitsachen. In: C.-H. GERMELMANN, H. PRÜTTING a H.-Ch. MATTHES. *Arbeitsgerichts-gesetz: Kommentar*. 9. Aufl. München: C. H. Beck, 2017, s. 266-270. ISBN 978-3-406-70643-1.
- SELTENREICH, R. et al. *Dějiny evropského kontinentálního práva*. 2. dopln. vyd. Praha: Linde, 2004. 852 s. ISBN 80-7201-490-0.
- SCHADE, F. *Arbeitsrecht: Grundlagen des Individualarbeitsrechts, des kollektiven Arbeitsrechts sowie der Arbeitsgerichtsbarkeit*. 1. Aufl. Stuttgart: Kohlhammer, 2010. 263 s. Recht und Verwaltung. ISBN 978-3-17-020893-3.
- SCELLE, K. a J. BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. In: *ASPI* [online]. 2018-03-01 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/12/273/1/2>.
- SCELLE, K. a J. TAUCHEN, eds. *Encyklopedie českých právních dějin: XIV. svazek: Soudnictví*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 855 s. ISBN 978-80-7380-748-1.
- SCELLEOVÁ, I. a K. SCHELLE, et al. *Soudnictví (historie, současnost a perspektivy)*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 592 s. ISBN 80-86432-65-3.
- SCHMIDT, K. a S. LUCZAK. Der Berufsrichter in der Arbeitsgerichtsbarkeit. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum*

- 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 221-251. ISBN 3-472-01276-5.
- Sněmovna přehlasovala veto prezidenta, přisedící u soudů budou výrazně omezeni. In: *Česká justice* [online]. 2024-10-22 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2024/10/snemovna-prehlasovala-veto-prezidenta-prisedici-u-soudu-budou-vyrazne-omezeni/>.
- Sněmovní tisk 598/0: Novela zákona o soudech a soudcích – EU. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2023-12-13 [cit. 2025-07-14]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=598&CT1=0>.
- SÖLLNER, A. Die Arbeitsgerichtsbarkeit im Wandel der Zeiten. In: A. JÜRG, et al. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit: Festschrift zum 100jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtsverbandes*. 1. Aufl. Neuwied: Luchterhand, 1994, s. 1-17. ISBN 3-472-01276-5.
- STONJEK, P. (Ne)existující kritéria pro výběr přisedících. In: J. MORÁVEK a J. PICHRT, eds. *Pracovní právo a sociální ochrana v nejisté době* [online]. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2022, s. 113-120 [cit. 2025-07-14]. ISBN 978-80-7630-025-5. Dostupné z: <https://doi.org/20.500.14178/1701>.
- STÖHR, A. Historische Entwicklung der Laienrichterbeteiligung in der Arbeitsgerichtsbarkeit. *Arbeit und Recht* [online]. 2021, Jg. 69, Nr. 7/8, s. G13-G16 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2942-0598. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48734730>.
- TOMŠEJ, J. K postavení přisedících v pracovněprávních sporech. In: J. PICHRT, J. TOMŠEJ, et al. *Pracovní právo ve víru změn*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 95-106. ISBN 978-80-7676-875-8.
- Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky*.
- VOJÁČEK, L. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie* [online]. 2016, roč. 46, č. 1, s. 73-90 [cit. 2025-07-14]. ISSN 2464-689X. Dostupné z: <https://karolinum.cz/casopis/pravnehistoricke-studie/rocnik-46/cislo-1/clanek-3085>.
- VOJÁČEK, L., J. TAUCHEN a D. KOLUMBER. *České právní dějiny do roku 1989*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Katedra dějin státu a práva, 2024. 271 s. ISBN 978-80-280-0517-7.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 131/1931 Sb. z. a n., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech).

Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví.

Zákon č. 319/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád.

Mgr. Renata Špatenková, LL.M.

Fakulta právnická
Západočeská univerzita v Plzni
Sady Pětatřicátníků 320/14
301 00 Plzeň 3
Česká republika
rspatenk@kpp.zcu.cz

 <https://orcid.org/0009-0007-4231-1332>

